

Ана Бујић

ОСНИВАЧ

АНА БУЈИЋ рођена је 30. 7. 1973. године у Београду, где је и дипломирала и магистрирала на Филолошком факултету.

За први роман, *Назиреј*, објављен у издању „Народне књиге“, добила награду Савеза јеврејских општина Југославије.

Објављивала есеје у „Књижевној речи“ и приповетке у „Књижевном магазину“.

Ана БУЈИЋ

ОСНИВАЧ

ЛИКОВИ:

СМРТНИ:

ЕНЕЈА, једини преживели тројански ратник; Афродитин син,
по неким причама

АНХИС, Енејин отац

ДИДОНА, картагињанска краљица

ЈОЕЛ ЈУДЕЈАЦ, њен саветник

БЕЛА, њена сестра

АРВЕН, њен командант страже

АГАМЕМНОН, вођа Грка на повратку из похода на Троју

РАПСОТКИЊА

Слуге, војска, стража, грчки племићи из Агамемнонове
пратње

БЕСМРТНИ:

ЗЕВС, врховни бог

АРЕС, бог рата, Зевсов син, у тројанском рату на страни
Тројанаца

АФРОДИТА, богиња лепоте, против воље удата за Хефеста,
вара га са Аресом

ХЕФЕСТ, бог-ковач, преварени муж

 ПРВА СЦЕНА

Сцена је у мраку. Чује се звекећ и кораци, тихо, ња све јаче. Излази жена одевена у дузу безобличну хаљину. Звекет њојиче од накићиа којим је прекривена. Стијаје испред публице. Рефлектор на њу, и види се да је завеса још спуштена.

РАПСОТКИЊА: Тројански свети граде разорен би, ту скоро,
И нико жив не оста, осим Енеје дичног
И лута сад он морима са оцем, а без наде, и без
страха
Гоњен жудњом да буде господар града сличног.

Енеја морем плови, и нигде луке не беше
Да прими оца и њега, јунаци да почину
Док једног јутра не спази афричке обале сјајне
И усред плавога мора поносну Картагину.
*(Показује руком на завесу која се размиче и на
десној страни сцене, од ледалишћа види се сипе-
њенишће на чијем се врху назире улаз у двор.
Рајсојкиња се удаљава уз звекећ. Смењује га
звук морских таласа. С леве стране на сцену
улази мушкарцац који видно храмље и на леђима
носи сџаријеџ мушкарца. Овај се ојима, удара ѓа,
док се на крају не умири и чека да ѓа овај сусџи)*

ЕНЕЈА: *(Спуштјајући оца)*
Ево нас.

АНХИС: Ако ти лепо кажем да могу да ходам, с ког ме
разлога онда пртиш целим путем? И то с таквом
ногом?

ЕНЕЈА: Да оставимо добар утисак.
*(Хвајта се за крџа и џрошеже уназад. Исправља
се. Висок је и снажан, али сасвим обичноџ изгледа,
њомало здејасџ. Анхис је виџак, сед, џросџуди-
раних џокреџа)*
Е, тата, тамо је неки двор, 'ајмо тамо!

АНХИС: И шта ћеш да кажеш а да те не избаце?

ЕНЕЈА: Па, знаш... бродоломници смо, последњи прежи-
вели из Троје... можда нас и богови шаљу...

АНХИС: А што би нам поверовали?

- ЕНЕЈА: Имаш ли ти можда друго решење?
- АНХИС: Добро, ради како знаш.
- ЕНЕЈА: *(Подбочи се и сѝане исѝред оца)*
Шта је сад одједном?
- АНХИС: Ти као да се ништа није догодило! Јесмо ли се, колико јуче, извукли из пакла? Јеси ли видео свој град у пламену? И нико, баш нико осим нас двојице...
(Не усуђује се даље. Енеја се ѝрѝне и ѝокрије очи рукама. Анхис насѝавља бесно)
И сада нас гоне као бесне псе.
- ЕНЕЈА: Преживећемо.
- АНХИС: Ово је крај, сине. Ми смо последњи.
- ЕНЕЈА: Последњи или не, то ми не знамо. Видеће се. А сад прво да питамо да нас приме. Немој, тата, дођи.
(Хваѝа оца за руку и саѝиње се да ља узме на леђа. Анхис се измакне)
- АНХИС: А-а! Немој да би ти више пало на памет!
- ЕНЕЈА: Добро. А баш бисмо оставили утисак.
(Сѝавља очеву руку себи на раме и ѝоведе ља ѝрема двору, и ѝек ѝада се види да је Анхис слеј. Засѝане)
Тата...
- АНХИС: Шта је сад ?
- ЕНЕЈА: *(Показује ѝрсѝом)*
Тамо...

С десне сѝране чује се звекеѝ, а онда се ѝојављује особа, женскоѝ ѝола, неодређених љодина, одевена у безобличну црну хаљину. Њене руке, љежњеви, ѝрсѝи и љруди ѝрекривени су златѝним и сребрним накѝиѝом, најѝрѝаним без икаквоѝ реда. Коса јој је скуѝљена исѝод црноѝ вела. Исѝод очију носи чудан накѝиѝ, који се ѝричврѝује за косу и ѝрекрива лице ѝанким, љусѝо нанизаним златѝним алкама које висе до браде. Виде се само очи. Око ѝојаса је широк и неукусно раскошан златѝни ланац.

- ЕНЕЈА: *(Невешѝо се наклони)*
Добар ти дан, врла госпо.
- ЖЕНА: И теби, добри јуначе.
- ЕНЕЈА: Реци нам, госпо, у којој смо земљи?
- ЖЕНА: У земљи картагињанској, јуначе.
- ЕНЕЈА: А ко овде, госпо, влада?

- ЖЕНА: Краљица Дидона, јуначе.
- ЕНЕЈА: Мхм...
(*Размишља. Тихо, Анхису*)
Шта сад, татко?
- АНХИС: Па тражи азил, будало!
- ЕНЕЈА: Е, да.
(*Жени*)
А да ли се може доћи до краљице?
- ЖЕНА: Зашто?
- ЕНЕЈА: Слушај сестро, немам кад да ти објашњавам. Ако можеш, води ме. Ако не, реци где могу да је нађем.
- ЖЕНА: Спусти тон.
- ЕНЕЈА: А?!
- ЖЕНА: Мислим, ако већ молиш, а молиш, онда буди мало скромнији и смернији.
- ЕНЕЈА: Откуд ти знаш?
- ЖЕНА: Ко дође на једном бродићу без посаде, у ритама, не долази да објави рат, нити у просидбу.
- ЕНЕЈА: Добро, паметнице, води ме сад код краљице.
- ЖЕНА: Причај.
- ЕНЕЈА: Рекао сам да ме одведеш.
- ЖЕНА: Ја сам краљица.
- ЕНЕЈА: У!
(*Поново се клања, несрећно, али дубље него први пут*)
Колена бих ти као богињи обгрлио...
- ДИДОНА: Причај, немам времена.
- ЕНЕЈА: Азил за мене и оца.
- ДИДОНА: Одакле сте?
- ЕНЕЈА: Из тројанског светог града...
- ДИДОНА: Ц. Нећу проблеме с Грцима.
- ЕНЕЈА: Преклињем те, јер немамо наде више.
(*Глас му задрхти, и он зајеца*)
Сви су нас отерали, још само овај град...
(*Глас му њреукне од њлача и он њокрије лице*)
- ДИДОНА: Заиста ми је жао, али млада смо држава, једва смо стали на ноге, и не смем да ризикујем своје поданике.

- АНХИС: *(Бла̄го од̄џурне Енеју који јеца и њољуби Дидони руку)*
Госпо, ако знаш шта се збивало, знаш и то да су Грци скоро обезглављени, половина их је остала под Тројом, а половина је још на путу кућама. Немаш чега да се бојиш.
- ДИДОНА: Да, али они су, ипак, победници. А ви, како видим...
- АНХИС: Баш зато. И ми смо имали пријатеље. Нису сви на њиховој страни...
- ДИДОНА: *(Размишља крајко време)*
Има истине. Добро, чекајте овде.
(Изађе уз звекет)
- АНХИС: Сто сам ти пута рекао да ћу тиш.
- ЕНЕЈА: *(Бршиући сузе, још му дрхтии ѓлас)*
Али тата, ја сам хтео да је умилоствивим!
- АНХИС: Само пусти мене да причам.
- ЕНЕЈА: *(Пошћуо смирен)*
Јесмо ли се извукли твојом памећу или мојом руком?
- АНХИС: Твојом руком. И ћути сад мало, ево је.
- ДИДОНА: У реду, можете да останете три дана, да се одморите, а онда ћу вам дати опремљен брод с посадом и намирницама. Да ли вам одговара?
(Енеја се наклони и њољуби јој руку. Зашиим се одмакне корак и обршише сузе. Дидона шргне руку)
Одредићу вам одаје у једној од помоћних палата. Ту ћете бити мирни.

Изази са сцене. Анхис и Енеја за њом. Зашиамњење. Чује се звекет и улази на сцену райсошккиња.

РАПСОТКИЊА: Не губе ратове само људи, и богови их губе
И стога и Олимп сам зловоље пун је и јада.
Блажени бози у свађи: и ко добио је, и ко губи,
Једном ће и они помирит' се, ал ко зна када.

Ал љубавницима рат никада препрека не би,
И зато ни за богове правила друга не важе,
Бог рата, Арес Зевсов, што уништава и пали,
И Афродита, љубав, сад једно друго траже.

 ДРУГА СЦЕНА

Олимпи. Истио сџејенишије као у првој сцени. На позорници Афродитија, обучена у једносџавну белу хаљину. Поред ње кружан и висок мушкарац у црном оклоју.

АФРОДИТА: Како ми је само префињен! Како се отмено понаша! Види се да ми је син!

АРЕС: Велика мудрост.

АФРОДИТА: *(Нежно-шалљивим тоном)*
Ти ћути! То није твоја ствар!

АРЕС: *(Прилази и ѓрли је око сџрука)*
Не љути ми се. Хтео сам само да кажем, да елеганџија није главна.

АФРОДИТА: *(Прелази рукама свуда по његовом шџелу)*
Зашто... ти си баш елегантно заобљен... где треба...
(Тресак ѓрома. Брзо се раздвајају)
Ако сад наиђе матори...

АРЕС: Управо наилази.

На сцену, праћен ѓромовина, бесно улази Зевс.

ЗЕВС: Опет се дрпате? Добро, шта сам ја рекао?!
(Прилази им и Аресу шџресне шамар)

АРЕС: Што стално мене?

ЗЕВС: Марш напоље.

АРЕС: Добро, 'ајде.
(Излази)

АФРОДИТА: Немој да се љутиш.

ЗЕВС: Како, бре, да се не љутим?! Ко ме ја говорим стално да нема прељуба?! А?

АФРОДИТА: *(За себе)*
Ти неком да причаш...

ЗЕВС: Шта си рекла?

АФРОДИТА: Кажем, не туџи га више. Изгубио је рат, и пусти га сад мало на миру.

ЗЕВС: *(Чешка браду)*
Мхм... па добро. А ти...
(Тесно се шџриџија уз Афродитију)

- АФРОДИТА: (Одмиче се)
И ја исто.
- ЗЕВС: Не. Ти никад не губиш рат.
- АФРОДИТА: Управо сам га изгубила.
- ЗЕВС: Знаш о чему говорим.
- АФРОДИТА: Не.
- ЗЕВС: Ти спајаш људе. Ти чиниш да двоје буду једно. Ти распламсаваш страст. Због тебе се и заратило.
- АФРОДИТА: (Бесно седа на сџејеник)
Да, због мене. А ко је учинио да Троја пропадне?
- ЗЕВС: Већина богова је била “ЗА”.
- АФРОДИТА: О, демократско гласање! Заборавила сам.
- ЗЕВС: (Седајући њоред ње)
Слушај овамо. Видела си оно двоје доле?
- АФРОДИТА: Гледам ја њега све време.
- ЗЕВС: Видиш ли да је он њој смешан?
- АФРОДИТА: Видим.
- ЗЕВС: А да је она њему уображена?
- АФРОДИТА: Видим.
- ЗЕВС: Ако учиниш да се заљубе једно у друго, судбина може бити измењена.
- АФРОДИТА: Зашто?
- ЗЕВС: Неће преживети нико из Троје. Неће бити основан град који ће владати целим светом.
- АФРОДИТА: Судбину нико не може да промени. Па ни ти.
- ЗЕВС: Да пробамо.
- АФРОДИТА: Можемо, али не видим сврху.
- ЗЕВС: Предлажем ти опкладу: ако се они заљубе једно у друго, ја ти овог мог клипана дајем на поклон. Ако не, ти се враћаш свом мужу.
- АФРОДИТА: Ево руке.
- Зевс њружа руку, али иза леђа укрсџи њрсџе, у знак да не важи.*

Зайџамњење.

ТРЕЋА СЦЕНА

Краљевски двор Картиагине. Енеја стијоји исјред, леише обучен. Звекет̄и накиӣа најављује Дидонин долазак.

ДИДОНА: Јесте ли се сместили?

ЕНЕЈА: *(Уз наклон)*
Да, госпо.

ДИДОНА: Имате ли све?

ЕНЕЈА: Да, госпо.

ДИДОНА: Ако вам било шта затреба, обратите се послузи.

ЕНЕЈА: Захваљујем, госпо.
(Дидона климне ѓлавом и излази. Поново се враћа Енеји)
Данас изгледаш свежије.

ЕНЕЈА: Па, одмор, храна, сигурност... мир.

ДИДОНА: Да, прво мир. Стабилност. Знам како је нама било.
(Седа на стијенице)

ЕНЕЈА: *(Седајући ѓоред ње)*
Не могу тебе да замислим у мом стању.

ДИДОНА: Зашто?

ЕНЕЈА: Па, да дођеш без ичега, ти, таква, да преклињеш за парченце земље...

ДИДОНА: *(Насмеје се)*
Ја сам то учинила мало лукавије. А нисам ни изгубила баш све.
(Енеја се шрѓне и ѓокрије лице рукама)

ЕНЕЈА: Немој, молим те...

ДИДОНА: Добро, нећу.

ЕНЕЈА: Опрости ми, краљице, ја, бедник, теби да одређујем о чему да говориш...

ДИДОНА: Разумем те. Знам колико ти је тешко. Али прво се одмори. Ништа ти неће побећи, веруј ми.
(Устијаје)

ЕНЕЈА: *(Хваӣа је за скуӣи хаљине)*
Опрости, госпо. Нисам хтео да будем неучтив. Само... само се бојим и да мислим о... ономе.
(Дидона ћути)
Нико се није извукао... само ја и отац.
(Скрстӣи руке, обори ѓлаву и зајеца)

ДИДОНА: И ја сам побегла из пакла. Ја и сестра.

ЕНЕЈА: *(Подигне главу)*
Имаш сестру?

ДИДОНА: Да. Али немамо ничег заједничког.

ЕНЕЈА: И не треба. Два пара таквих очију, двапут поновљен такав ход... не бива.

ДИДОНА: Ти ми ласкаш? Лепо је то чути. Само, нисам баш осетљива на то.

ЕНЕЈА: Не, не! Не ласкам! Не да нећу, него не умам! Умам да јашем, умам да се борим мачем и копљем, и са двоколица, али сам невешт са женама.

ДИДОНА: *(Шалјивим тоном)*
Не изгледа тако. И откуд ти идеја да сам лепа?

ЕНЕЈА: А зашто би онда покривала лице?

ДИДОНА: Можда зато што сам ружна?

ЕНЕЈА: Да јеси, не би тако говорила.

ДИДОНА: *(Насмеје се)*
Мудри Тројанче!

ЕНЕЈА: Насмејала си се! Хвала боговима!

Разговор прекида улазак сџаријег мушкарца, с брадом, покривене главе, у дугој одори, и веома неујадљиве младе девојке, с косом раздељеном по средини и уљепаном у две дуљачке плећенице. Анхис је с њима.

ДИДОНА: *(Поново званична)*
Јоел Јудејац, мој главни саветник.

(Сџарац климне главом)

Моја сестра Бела.

(Енеја се наклони и ухвати је за руку да је пољуби, али она се оштрџне и сакрије иза Дидоне)

Мало је стидљива.

ЈОЕЛ: *(Накашље се)*

Госпо, чека те грчко посланство. Помислио сам, боље да пошаљем по господара Анхиса, јер...

ДИДОНА: *(Бесно)*

Зашто ме нико није обавестио? Ко их је пустио? Што смо подизали луку у круг? А?

ЈОЕЛ: Па, да нам ниједан брод не промакне.

ДИДОНА: И зашто није најављен?
(Јоел слеже раменима и бесјомоћно рашири руке)
 Имам ли ја стражу или су сви пијани? Ко је данас био на стражи?

ЈОЕЛ: Арвен, краљице, командант.

ДИДОНА: Нареди да га бичују. Па ће следећи пут да буде трезан.
 Побрини се за госте.
(Излази са сцене)

ЈОЕЛ: *(Бели)*
 Идемо.

БЕЛА: Али, ја бих остала.

ЈОЕЛ: Чула си ме.

Бела ља љослушно љрајии и обоје излазе за Дидоном.

ЕНЕЈА: *(Ељзалијирано)*
 Јеси је чуо? Краљица! Мени би било жао да дам да га бичују.

АНХИС: Боље да је то мени неко урадио пре него што сам пустио језичину.

ЕНЕЈА: На шта мислиш?

АНХИС: Испричаћу ти једном.
(На сцену сјиуја Служа)

СЛУГА: Господарица је наредила да вас отпратим у друге одаје.

АНХИС: Хвала. Поведи ме.

Енеја љоведс оца и крећу за служом.

Зайаамњење.

ЧЕТВРТА СЦЕНА

Олимп. Зевс, сам. Шейта горе-доле, бесан. Улази Арес. Зевс креће према њему. Арес инстинктивно усукне и покрије лице. Зевс прасне у смех.

- ЗЕВС: Шта је, јадо? А овамо неки силни ратник...
- АРЕС: Ти ме мрзиш!
- ЗЕВС: Па шта?
- АРЕС: Али син сам ти! Јес' да нисам једини, али...
- ЗЕВС: Умукни! Рат си изгубио. Руга ти се цео Олимп. Мене је срамота, а на твом месту бих се убио.
- АРЕС: Али тата, ја сам бесмртан!
- ЗЕВС: А, да; заборавио сам. Штета.
(Мало пријателскије)
А ништа ти друго није пало на памет?
- АРЕС: Шта?
- ЗЕВС: Па, рецимо, да оснујеш град.
- АРЕС: Ја сам ратник, убица. Разарам, не градим.
- ЗЕВС: Немој да те неко чује, смејаће ти се. Је л' имаш ти преживелог Тројанца?
- АРЕС: Имам.
- ЗЕВС: Јес' да је мало кљакав, али му нико не тражи да пешачи; може да плови. Може да прави децу. Ја бих, на твом месту, учинио да он оснује град, да траје хиљаду година, и да покори цео свет. Да буде освета Тројанаца.
- АРЕС: *(Јецјајући пада Зевсу на груди)*
Татице, како си добар! Опрости ми!
- ЗЕВС: Хајде, доста, смири се.
(Умирујући за ња)
Иди и јави му се.
- АРЕС: *(Брише сузе)*
Хоћу, тата.
(Одлази са сцене)

ЗЕВС: Ушкопио бих се да сам направио само овог идиота.
(Не примећује Афродитиу која улази с друже сира-не и виче из свеж љаса)
 А – Ф – Р – О – Д – И – Т – АААААААААА!

АФРОДИТА: *(Сћојећи иза њеџа)*
 Ти, свевидећи, изгледа не видиш добро?

ЗЕВС: *(Изнаенађено се окреће)*
 Срете ли малецког?

АФРОДИТА: Не. Шта ти замишљаш, да ја немам друга посла него да га пратим по цео дан? Тебе ми, потцењујеш ме.

ЗЕВС: А где се тако журиш?

АФРОДИТА: Да добијем опкладу.

Излази са сцене. Запамњење. Звекет најављује улазак рајсојкиње. Обасјава је јака светлоси рефлексора док је остатак сцене у мраку.

РАПСОТКИЊА: Тако се Олимп свети даде у игре земне
 Завере сплете људ'ма, несрећницима што на
 Свет падоше невољно, непитани и јадни,
 По вољи васељене – Енеја и Дидона.

Дидона сад са грчким вођом Агамемноном
 Битку изборити има за живот све дражег госта.
 Енеја чека, уплашен за краљицу, себе и оца
 Да сазна да ли мрети, ил живети му оста.
(Излази)

Запамњење.

 ПЕТА СЦЕНА

Сцена се полако расветљава и сада је на њој пресјона дворана – један лепо израђени сјо, и шрон до кога води пет-шесет сјењеника. Налазе се сасвим десно у односу на зледалиште. На левој страни су мала вратица. Између њих је нека врста ходника, оивичен цвећем и сјајуама, који се наставља, под улом, у дубину сцене. Смена сцена између пресјоне дворане, вратица и вратица на левој страни остварује се поштом осветљења. На пресјолу је Дидона. Улази слуга.

СЛУГА: Агамемнон Атрид из Микене, вођа победоносне ахајске војске...

ДИДОНА: Нека уђе.

Улази Агамемнон, у црној одори, светиље браде и светиље, проседе косе, која му у сивим увојцима додире до рамена. Ошеним покрећом се наклони Дидони. Она климне главом.

АГАМЕМНОН: Госпо, нисам могао да прођем а да ти се не поклоним. Десет година под Тројом слушао сам о чудесном краљевству, на прекрасном месту, с луком кружнога облика, и решио сам, ако се жив вратим, да ти укажем поштовање.

ДИДОНА: Почаствована сам, Агамемноне Атриде од Микене.

(Силази с шрона)

Седи, краљу. Да попијемо мало вина пре но ми учиниш част за ручком?

(Непозван, улази слуга и уноси два танушина кристална пехара вина и једну зделу)

И да пробаш маслине из мога врта. Кажу да нису лоше.

АГАМЕМНОН: (Узима вино и маслину. Гласом који је сувише усхићен да би био искрен)

Ох, богови, па ово је олимписко пиће и храна! Нектар и амброзија. И, кажеш, требало ти је само десет година?

ДИДОНА: (Поласкана)

Да. Наравно, имала сам и помоћ...

АГАМЕМНОН: Краљице, скромност је одлика просечних, стога не вређај ни себе ни мене. Имала си помоћ, наравно

(узима ја за руке, и указују се мршаве, дугопрсте)

шаке, око зглобова са широким наруквицама с којих се златни ланци спуштају дуж шака све до прстију, и сваки обухватају поједине прстења)
 ниси ваљда сама садила маслине,
(Пољуби јој руку)
 али је неко све ово морао да смисли. А то си била ти.

ДИДОНА: И мој саветник Јоел...

АГАМЕМНОН: ... Јудејац. Сви смо чули за њега и његову мудрост. Али би иструнуо веслајући на гусарској галији да га ниси препознала и откупила златом. Као што видиш, и ми смо тамо имали вести о спољном свету.

ДИДОНА: Мислим да је гозба припремљена.

АГАМЕМНОН: Гозба? Само за нас двоје?

ДИДОНА: Јоел Јудејац и моја сестра су ту.

АГАМЕМНОН: И нико више?

ДИДОНА: *(Смеје се)*
 Чула сам за грчку демократију, али ми овде ипак не доводимо слуге за трпезу.

АГАМЕМНОН: Нисам мислио на слуге.

ДИДОНА: На кога другог?

АГАМЕМНОН: Нешто сам начуо да имаш госте. Из Троје.

ДИДОНА: *(Ошмено и мирно)*
 Једини мој гост тренутно си ти. И ја ћу учинити оно што доликује домаћину. А ти, као отмен човек, чинићеш оно што доликује госту.

АГАМЕМНОН: *(Развлачи усне и показује зубе)*
 Прекрасне очи имаш, краљице. Све се види из њих – и лепота лица, и тела, и пркос, и страх... вероватно и страст, понекад... дубокоумност, бриткост... У Грчкој немамо много црнооких. Сличне очи је имала моја најстарија кћи... исте, у ствари... Лоше је завршила, Хелије тебе чувао.

Затимњење, крајко. Када се сцена осветли, у истој просторији, само без шрона. Шо је постављен. На сцени су Јоел и Бела.

ЈОЕЛ: ... и молим те, понашај се како доликује.
(На њен оштар покрет шлом, он чини покрет)

рукама, длановима надоле, као да је смирује).
 Знам, знам, извини, употребио сам погрешну реч.
 Мислио сам, главни разговор воде Грк и Дидона.
 Ми ћемо слушати, и говорићемо онда када нас
 нешто питају. Њему не говори ништа. Ако те
 нешто пита, одговорићеш са да, не, хвала, молим,
 изволите.

БЕЛА: Знам и сама!

ЈОЕЛ: Добро, моје је да ти кажем.
(Сћаје лицем у лице с њом)
 Упамти шта сам рекао. Једна погрешна реч и сви
 ћемо бити у опасности

У шпр̄езарију улазе А̄гамемнон и Дидона.

ДИДОНА: Моја сестра Бела.
(А̄гамемнон се наклони)
 Мој саветник, Јоел Јудејац.

АГАМЕМНОН: Господин о чијој се мудрости и учености проносе
 легенде. Ми смо се, чини ми се, срели једном, на
 микенском двору, мало пред рат...

ЈОЕЛ: *(Наклони се)*
 Да. И тад су нашу галију у повратку заробили
 гусари,
(Погледа у Дидону)
 а краљица ме је откупила.

*Седају за сто, али гошћово да нико ништа не додирује, ња је јасно да
 је гошба само повод за разговор. Изузетак је Бела.*

АГАМЕМНОН: Да-а... Јоеле, сећаш ли се моје најстарије? Једна
 тужна, црнокоса, с тамним-тамним очима, ето,
 баш као краљица.
(Мало се придигне и наклони се Дидони)
 Баш сам јој рекао, мало пре твог уласка.

ЈОЕЛ: *(Сипушиа маслину коју је принео устима. Дрхће
 му руке и видно је узбуђен)*
 Не налазим сличност. Тамне очи, можда, али ни-
 шта друго.

АГАМЕМНОН: Добро, не треба се враћати на прошлост. Него,
 једва остадосмо живи, и то не сви, неее, подоста их
 остаде тамо.
(Показује главом у неодређеном правцу)

- Али ми, који смо ту, треба да гледамо у будућност. Шта мислиш, краљице, о послу између наших земаља? Рецимо, да нам испоручујете вино и маслине? А шта вама треба?
- ДИДОНА: *(Насмеје се)*
Можемо, наравно, али вино и маслине у Грчку?!?!? Па то је последње што вам треба!
- АГАМЕМНОН: Па добро, не мора то. Богати сте, колико видим, сигурно имате с чим да тргујете... робовима, рецимо.
- ДИДОНА: Ни ви не оскудевате у њима, после вашег тријумфа.
- АГАМЕМНОН: Хелију хвала, прва особа која није рекла разарања! Али, као што и сама знаш, тога никад доста! Нарочито ако их употребиш на мудар начин.
- ДИДОНА: Да, да, али тога тренутно немамо. Сви су заузети, А како видиш, војска ми није као твоја. Малобројна је. Засад.
- АГАМЕМНОН: *(Прећи у шали)*
Мудра краљица, неће да ода бројно стање! Прррравилно! Што ми ти ниси сестра уместо оног клипана!
- ДИДОНА: Збиља, где је часни Менелај?
- АГАМЕМНОН: Нисам ја чувар брата својега. Отишао је својим путем. Ако си расположена за сарадњу, пошаљи гласника. И, наравно, ако чујеш за неког бегунца из Троје да се крије негде у близини. Врло је битно да ни један не претекне.
- БЕЛА: Па ту је...
(Крајико јакне, јер јој Јоел зрубо сипегне њрсите)
- АГАМЕМНОН: Молим?
- БЕЛА: *(Под Јоеловим њрећећим њоғледом)*
... скоро један тражио заштиту, али му је одбијена.
- АГАМЕМНОН: Паметно. То је сад наша земља, и умећемо да је искористимо на добробит целом Средоземљу.
- ДИДОНА: Почаствовао си ме својом посетом, Агамемноне Велики, победниче.
(Усџаје и џиме даје знак да су обед, а и њосеџа, завршени)

- АГАМЕМНОН: *(Диге се од сѝола)*
Желим да те обдарим у знак захвалности за гостопримство.
(Из одоре вади злaй̄ну, масивну о̄рлицу, која покрива вратӣ целом висином)
Припадала је тројанској краљици Хекуби, која је преживела, и требало би да је сад Одисејева... хм, гошћа, ако се не варам. Дакле, од краљице краљици.
- ДИДОНА: Хвала. Заиста краљевски поклон. Не могу да ти узвратим мањим.
(Узима са сѝола масиван сребрни њехар, који је њу само као украс, бо̄аѝо изрезбарен)
Мислим да ће ти ово одговарати у потпуности, на њему је приказана Аулида и бродови који се спремају на Троју. Нека те подсети на ваш позлак.
- АГАМЕМНОН: *(Пружа руку као да ће да доѝакне змију. Једва чујно)*
Хвала.
- ДИДОНА: Као што видиш, слава ахајске војске свуда одјекну.
- АГАМЕМНОН: Да. И штета би било да неко крије мрске Тројанце.
- ДИДОНА: Не верујем да би се ико усудио.
- АГАМЕМНОН: Ни ја. И када бих знао да их неко крије, самleo би' их. Имам довољно војске за још један град.
(Пољуби руку Дидони, Јоелу климне ѓлавом, наклони се Бели и изађе)
- БЕЛА: Како диван господин! Како личи на нашег оца! Је ли, Дидона, а што си ти мене одвела од куће?
- ДИДОНА: Иди сад с Јоелом. Јоеле, врати се после.
- ЈОЕЛ: Да, госпо.
- Поклони се и изађе. Дидона, руку њрекриш̄ених на ѓрудима, хода њо соби. Јоел се враћа.*
- ДИДОНА: Где си је оставио?
- ЈОЕЛ: Код дворкиња, сад учи да тка.
- ДИДОНА: Добро, нек научи бар то. Је ли, мислиш ли да је превише глупа?

- JOEL: Мислим да је опасна. Не потцењуј је.
 ДИДОНА: Јеси ли чуо шта сам те питала?
 JOEL: Краљице, послушај ме, молим те. Држи је под присмотром. Сестра ти је, знам, али твоја краљевина нема рода.
 ДИДОНА: Шта мислиш, откуд је онај гад начуо?
 JOEL: Мало ли је шпијуна са свих страна? А ти си баш нашла с ким да се играш. Да му поклониш пехар на којем је изрезбарено место смрти његове кћери! Ударила си где не смеш, и то превише подмукло. Није ти то било паметно.
 ДИДОНА: Сам је тражио. Он мени да даје ону... огрлицу за пса... и то опљачкану, мада он то зове плен. Бивша краљица, сада робиња... боље да се убила.
 JOEL: Не говори тако! То је грех!
 ДИДОНА: Нисам ја твоје вере, Јеврејине!
 JOEL: *(Тихо)*
 Свеједно.
 ДИДОНА: Шта ћемо сад?
 JOEL: Ја бих сачекао да се онај удаљи, а онда Тројанца и оца му отпратио негде. Нек се снађу. Дај им брод, храну, веслаче, и ти си своје одужила.
 ДИДОНА: *(Невољно, њосле краће њаузе)*
 Да-а. Тако ћу и учинити.
Прекидају их двојица слугу, водећи између себе ѡређењ, увијеноњ у ѡлашиј. Он ѡсрће, али се држи ѡраво.
 ПРВИ СЛУГА: Господарице, твоје наређење је извршено. Стражар је бичеван.
Свуку ѡлашиј с њеђа и указује се ѡректасан мушкарац, висок, круњан, дуђе риђе косе везане у реј. Дрхѡи, али је усѡраван и ѡносан.
 ДИДОНА: Слободни сте.
(Слуге излазе. Сѡражару)
 Ти, како ти беше име?
 СТРАЖАР: Арвен, госпо.

ШЕСТА СЦЕНА

Олимп. Истио као и екстеријер двора у Картиагини. Афродитија и Зевс на сцени.

АФРОДИТА: Зарозао се. Раздире га љубомора. Дакле, дај ми малог.

ЗЕВС: Чек' мало, треба и она да се заљуби у њега.

АФРОДИТА: И то је сређено. Мислиш ли да ће дотаћи лепотана вечерас?

ЗЕВС: Могу и ја да порадим.

АФРОДИТА: Не мешај се у моју област. Немаш ту моћи.

ЗЕВС: Мислиш? А ко је главни?

АФРОДИТА: Кажу да си ти. Али не заборави да сам ја, мада не изгледа тако, ипак мало старија и мудрија. Не задржавај ме више, дечаче.

Афектирано се ухвати за сирок, изазовно прошегне и излази. Крајко зашамњење. Када се сцена осветли, сценографија осјаје истиа. На сцениеништу седи Арвен, погнуће главе, руку синушених међу колена. Несигурно ишајући, долази Анхис.

АНХИС: Неко је ту!

АРВЕН: Ја, господару.

АНХИС: Арвен? Зар ниси... зар те није позвала краљица?

АРВЕН: Предомислила се. Њена воља.

АНХИС: Не тугуј, дечко.

АРВЕН: Нико ми није дао право да тугујем.

Појављује се Дидона, која је црни вео заменила истио ишако црним, али пројканим златним нишима.

ДИДОНА: (Арвену)

Вољно, војниче.

(Арвен скочи са сцениеништа, укочи се у сиваву мирно, одсечно се наклони и окрене налево круж)

Чекај.

(Он се не помера с места. Две до три секунде сви нејомични)

Отпрати господара Анхиса, а затим доведи Енеју.

Арвен одмаршира, гошово вукући за собом Анхиса. Тренућак касније, на сцену дохрама Енеја. Арвен се сине на илаиформу на десној сирани која преисавља зидине луке.

- ЕНЕЈА: *(Хладно, показујући да је ѿвређен)*
Звала си?
- ДИДОНА: Да; неодложни државни послови.
- ЕНЕЈА: *(Показујући ѓлавом на ѿравац на Арвенову силуеишу на ѿлаићформи која ѿредсѿавља зид)*
Видим.
- ДИДОНА: Немаш ти времена да будеш ироничан. Знаш ко ми је био у гостима.
(Енеја се инсѿинкѿивно ѿрѓне и заклони лице)
Само пружај руке, имаш зашто. Начуо је да се неко крије овде. Добро, не зна да сте на баш двору, али претпоставља да се кријете на овим обалама. Прво је претио, не баш отворено, додуше. Кезио ми се, онако, љубазно, јер да се смеши не зна, и на крају отворено рекао је да би самлео сваког ко крије иједног преживелог Тројанца.
(Енеја се сруши на сѿеиенишиће и зађњури лице у шаке)
Не брини. Добићете потпуно опремљен брод. Одморите се на миру овде још неколико дана, а онда крените.
- ЕНЕЈА: *(Тихо, с лицем међу рукама)*
Где, куку мени?
- ДИДОНА: У супротном правцу од Картагине. И од Грчке.
- ЕНЕЈА: *(Сабранији, диже лице)*
Хвала ти, краљице. Богови ти вратили стоструко за твоју доброту.
- ДИДОНА: *(Седајући крај Енеје)*
Нека би те чули, Енејо.
- ЕНЕЈА: *(Одсуѿино)*
Он је лудак. Ти, краљице, не знаш кога си примила у кућу, и с ким си седела за истим столом.
(Буљећи у ѿразно)
Оне ноћи, када су ушли у великом коњу... Дивљао је. Уби... Секао је све. Ко год би му дошао на дохват мача. Жене, децу... њих нарочито. Чак и своје. Причало се, како је имао кћер, коју је волео више него ишта на свету. И њу, ту кћер, жртвовали су пред одлазак у Троју. И да буде горе, њега су натерали на то. Уцена. И сада се он свети свима.
(Ухвати Дидону за руку, нађло се окренувши ѿрема њој)

Није њему, Дидона, до тога да ли ћемо нас два јадника, слепи и хроми, преживети, нити да ли ће, сачували богови, разорити твој град. Он само хоће крв.

ДИДОНА: *(Дођичући Енејин образ)*

Не плачи. Неће он нама ништа.

ЕНЕЈА: Луд је, кажем ти. Свеједно му је колико ће их пасти, и ко ће све пасти; само нек их падне што више.

ДИДОНА: Нека ради шта хоће. Овде неће спроводити своју вољу.

(Окрене се и она ђрема њему)

Енеја, други пут се називаш хромим.

(Додирује му бујину)

Је л' то из рата? Ако ти није непријатно да причаш.

ЕНЕЈА: Да... Видиш, у борби, један од њихових лудака, јер сви су они луди, бацио је камен на мене. Није ми уопште јасно како га је подигао, онако огромног. Да скратим, сломио ми је кук, и оборио ме с кола. Лежао сам затворених очију и чекао га. Међутим, ништа. Чуо сам како урла: "Где си, тројанска кукавице?", али ништа. Као да ме је неко уклонио с његових очију.

ДИДОНА: Неки те бог спасао.

ЕНЕЈА: Или богиња.

ДИДОНА: *(Загледана у Енеју, ђонавља)*

Или богиња. У нечијој си милости.

ЕНЕЈА: *(Приближујући се Дидони)*

Ја?!

ДИДОНА: *(Сћежући ђа за руку)*

Ти. Кажу, да ти је мајка Афродита.

ЕНЕЈА: *(Загледан у њу)*

Само једно би ме уверило у то.

ДИДОНА: Не тражи од богова доказ.

ЕНЕЈА: *(Додирујући јој косу испод вела)*

Од њих и не тражим

ДИДОНА: Ени...

ЕНЕЈА: Дидо...

Загрле се. Дуѓ и сѓрасѓвен ѓољубац.

Замрачење.

СЕДМА СЦЕНА

Из мрака се чује звекећ накићиа. На сцену улази рајсоћкиња. Рефлекћор на њу, остиаћак сцене је мраку.

РАПСОТКИЊА: И месец круг свој цео прође,
А нико о одласку не збори,
Енеја на одлазак заборави и хвали
Судбину што срећног га створи.

А блажени богови, на људску срећу
Завидљиви и кивни врло,
Смишљаху сада како да срежу
Енејин мир и Дидонино...

Лађано прелази кажићрстоиом преко враћиа. Излази са сцене, која се полако расвећљава после њеног изласка. Чује се цвркућ ићища и ићихо "Лућиро" из "Пер Гинћиа". Када се сцена поћићуно освейли, сћейенишиће на којем седе Афродићиа и Арес, у загрљају, нейомићни, у пози у којој смо у ирећходној сцени видели Дидону и Енеју.

АФРОДИТА: (Лађано се извлачећи из Аресовог загрљаја)
Морам да идем.

АРЕС: Где ћеш сад?

АФРОДИТА: Да припазим на оно дете.

АРЕС: Па није он мали, уме и те како да се побрине и за себе и за татка му. Је ли, где рекох татко, јеси приметила да нас више не дира? Мој татко, мислим?

АФРОДИТА: Па било је и крајње време!

АРЕС: А да ти ниси
(Љуби јој врхове ирсћију)
умешала те мршаве прстиће у то?

АФРОДИТА: Ма где бих ја! Идем, и видимо се после, крај извора, знаш где.

Усћиаје, повуче и њеђа са собом и још једном га пољуби. Изађе са сцене. Арес уздахне, поново седне и сањалачки забаци главу на ограду сћейенишића. Чује се ирсесак грома; Арес уилашено скочи, јер одмах заћим улази Зевс.

ЗЕВС: Ле-еепо! Све се дало у разврат, на земљи, на небу, још само у подземном свету да почну да оргијају... просто ужас један! А шта ти радиш?

- АРЕС: Изволи, татице?
- ЗЕВС: Питам, шта радиш? Осим што се цмачеш по цео дан? Гледам, вас ево, већ се месец испуни, не одвајате се. Мало ли ти је требало да заборавиш ону бруку?
- АРЕС: *(Одмахне руком љезриво)*
То? Било па прошло. Сад сте надјачали, други пут ћу ја, и тако редом...
- ЗЕВС: Па о томе ти и говорим! Јеси заборавио непобедиво царство које ће трајати хиљаду година?!
- АРЕС: Јес', у праву си.
(Чешка буйшину)
- ЗЕВС: Шта, у праву сам, кад се не мичеш од оне... оне дроље, што онако красног и честитог мужа вара... Запамти, једино Енеја може да заснује царство. Нема Енеје, нема хиљадугодишњег царства. Па ти сад бирај. Наравно, под условом да оде из Картагине.
- АРЕС: Њега сад нико не отера оданде.
- ЗЕВС: Јеси ли му рекао?
- АРЕС: Оваај... нисам.
- ЗЕВС: *(Пљесне длановима, у насипују згражавања)*
Па шта онда чекаш? Јер га ни разбеснели бивולי сада не би одвукли од оне... од оне дроље...
- АРЕС: Добро. Доћи ћу му ноћас у сан.

Излази. Запамћење. Из мрака тихо се чује инструментални део Casta Diva. Сцена се лагано осветљава и зајичемо Енеју и Дидону у зајрљају, као на крају шесте сцене. С десне стране се чују кораци и ојомињући кашаљ. Они се брзо раздвоје на пристоју раздаљину. Улази Јоел.

- ЈОЕЛ: Краљице, саветовање почиње.
- ДИДОНА: Саветовање је тек за три дана.
- ЈОЕЛ: Ово је ванредно
(Уз мали наклон Енеји)
Опрости, господару.
- ЕНЕЈА: Ништа, ништа, ево, одмах ћу ја...
(Оштра на леву страну)
- ДИДОНА: Хајдемо онда.
- Крајко замрачење. Кад се сцена осветли, на њој је престојана дворана Картагине.*

ДИДОНА: Саветовање? Па где су остали?

ЈОЕЛ: Ти и ја смо довољни. Нико други ово не треба да чује.
Дакле...

Почетак његовог говора прекида Бела која ујирчава.

БЕЛА: Дидона!

ДИДОНА: Прво, треба да покуцаш. Друго, сачекај ме, доћи ћу
после по тебе.

БЕЛА: Али, Дидона, онај стражар је опет пијан!

ДИДОНА: То може да сачека. Изађи сада, молим те.

БЕЛА: *(Тресне ноћом о њод)*
Докле ћеш да ме тераш?

ДИДОНА: Докле год се будеш понашала недолично. И нисам те
отерала, замолила сам те да изађеш.

*За то време Јоел добује њрвцима њо сјољу, глади браду, и најзад
несјрљиво усјане.*

БЕЛА: Хоћу да останем!

ЈОЕЛ: *(Усјрављен, висок, мршав, брадањ и сјрашан)*
Чула си сестру.

*Бела, ујлашена, изађе најрашке, без иједне речи, не скидајући
њоглед с Јоела. Овај седа.*

ДИДОНА: Замолила бих те да се убудуће према њој понашаш као
према принцези овог дома.

ЈОЕЛ: Хоћу, кад се и она буде тако понашала. И нек захвали
свим вашим боговима што је женско, иначе бих мало
друкчије. Дакле, краљице, Енеја мора да иде.

ДИДОНА: *(Савлађује дрхјање у гласу)*
То смо већ рекли.

ЈОЕЛ: Јесмо, пре месец дана. Он мора да крене одмах.

ДИДОНА: Рекли смо, када се ахајски бродови удаље. А мало-мало,
па се неки појави.

ЈОЕЛ: Говори тише.

ДИДОНА: Зашто?

ЈОЕЛ: Чујеш ли гласић своје сестре испод прозора?

ДИДОНА: Па? Шета по врту.

ЈОЕЛ: Баш сад? Док ми разговарамо? Чувај је се, госпо, још
једном те опомињем. Дугујем ти живот и слободу.

ДИДОНА: Пусти сад то. Рекли смо да има грчких бродова.

ЈОЕЛ: Има и грчких шпијуна по граду.

ДИДОНА: *(Са сусрећнућим гневом)*
Зашто мене нико не обавештава?

ЈОЕЛ: Није било кад. Јуче ухваћен, данас признао и одмах погубљен.

ДИДОНА: *(Експлодира. Устјане и њресне шакама о сјо)*
Шта сам ја у овој земљи? Куварица? Имам ли савет-
нике? Војску? Обезбеђење?

ЈОЕЛ: Краљице, умири се. Немамо кад да се надгорњавамо с њима. Понављам ти, шаљи их што пре.

ДИДОНА: *(Смирено, али шаке којима се чврсто држи за ивицу сјола говоре суйројно)*
Добро. За пет дана, док се брод не опреми.

ЈОЕЛ: Ти си рекла.

Наклони се и изађе. Дидона, остјавиши сама, лађано се усјне на њресјо, наслони чело на руку и зајеца. То ѡраје неколико секунди. Онда се усјрави, и обрише очи. Викне.

ДИДОНА: Позовите Енеју!

Уѡрчава слуђа.

СЛУГА: Господар Енеја је заспао, али ћу га пробудити.

ДИДОНА: Не, немој. Нека спава.

Сцена се замрачи. Плавим свејлом осветљен десни крај. Олимј. На њему, Енеја и Арес исјред сјейенишиа.

ЕНЕЈА: Сањам!

АРЕС: Спаваш. Али дух ти је будан, и на Олимпу. Да будем искрен, мрзело ме да силазим.

ЕНЕЈА: Зашто?

АРЕС: Зашто ме мрзело?

ЕНЕЈА: Не, зашто си ме довео овде?

АРЕС: Ево: док Хелије пет пута зађе и пет пута се поново роди, мораш напустити Картагину. Судбина хоће да одеш у мало село Лацијум у Етрурији и тамо оснујеш царство које ће трајати хиљаду година и покорити цео свет. Троја се свети.

ЕНЕЈА: А Дидона?

- АРЕС: Дидона је краљица Картагине.
- ЕНЕЈА: Не идем.
(*Арес се смеје*)
Рекао сам да не идем.
- АРЕС: Дечко, не препири се са мном.
- ЕНЕЈА: Не идееееееееееееем!
(*Очајнички крик у мраку. Нагло се њале светла и осветљавају Енеју самог на сцени. Несигурно, на сцену стиућа Анхис*)
Т-а-т-ааа! Где си? Шта је ово?!?
- АНХИС: (*Пијајући налази њућ до Енеје, ухваћи га за руке и проиресе*)
Енеја! Пробуди се! Ружно си сањао!
- ЕНЕЈА: Нисам. Арес. Био је ту. Рекао је... да морамо да идемо одавде.
- АНХИС: То је био само сан!
- ЕНЕЈА: (*Не обраћа њажњу на оца*)
Рекао је, још пет дана. И онда морамо да испловимо.
Рекао је још, воља судбине.
- АНХИС: Чекај мало.
- ЕНЕЈА: Ти знаш шта се дешава кад неко не слуша пророчанства.
Као на пример, да не унесе у град великог коња.
- АНХИС: (*После краће њаузе*)
Сачекај да се још једном јави. Ако тако буде, онда није сан.
- ЕНЕЈА: Тога се и бојим.
- АНХИС: Можда ће ти опет исто рећи. Шта ту има страшно?
- ЕНЕЈА: Има. Нећу да идем.
(*Седа на стјејенишије*)
- АНХИС: (*Уздахне и несигурно се стиушића њоред сина*)
Због ње?
- ЕНЕЈА: Због кога другог?
- АНХИС: Заборављаш да смо само гости, и да не може вечно да нас држи овде. А ти си јој сад уместо пијаног стражара, кога јој приводе с времена на време.
- ЕНЕЈА: (*Жесњоко*)
Не! Ми се волимо!

- АНХИС: Добро, у реду, тако ви мислите. Али, шта ћемо с тим што је она краљица? Што није свој господар? Што не може да бира за кога ће да се уда? Шта ћеш, да останеш дорадник целог живота, да чекаш кад ће да те позове?
- ЕНЕЈА: Удаће се за мене!
- АНХИС: Тешко. Ми смо избеглице, просјаци, живи само захваљујући њеној доброти. И овај месец је чист ћар. Схваташ ли? Угрожаваш нас обојицу, и угрожаваш њу.
- ЕНЕЈА: Па шта да радим, тата?
- АНХИС: Да се захвалиш на свему, лепо се опростиш и одеш.
- ЕНЕЈА: То не. Шта, као да ће да ми поверује, хвала на гостопримству и проводу, баш ми је било лепо, а сада бих, ако дозволите, да вас подсетим на брод који сте ми обећали пре месец дана!
(Насмеје се њокушавајући да њо звучи саркастично)
То не би прошло ни код оне глупачице Беле!
- АНХИС: Или то, или сви пропадамо. А видео си како то изгледа. Већ си имао посла с Агамемноном...
(Енеја крајко врисне, њргне се уназад и њокрије лице)
... па ти сад изабери.
- ЕНЕЈА: (Одсујно, али разговелно, мада и даље држи лице у шакама)
Хоћу да живим.
- АНХИС: (Подигне ѓлаву ѡрема небу)
Хвала Ти.

Зајамњење, и Casta Diva.

ОСМА СЦЕНА

Лагано расвештање. Пресидона дворана Картиагине. Дидона на пророну, главе поднимљене на руку. Улази Енеја. Она му похрли у сусрет.

ЕНЕЈА: *(Хладно се наклони и званично јој пољуби руку)*
Смем ли да уђем, краљице.

ДИДОНА: *(Хоће да му додирне образ, али он се измакне)*
Управо си ушао.

ЕНЕЈА: Хоћу да кажем, имаш ли мало времена?

ДИДОНА: Енеја, ти си нешто врло званичан.

ЕНЕЈА: То што хоћу јесте званично.

ДИДОНА: *(Враћајући се на пресидо)*
Добро, хајде онда да се играмо званичног пријема.

ЕНЕЈА: Дидона, није ми до игре.

ДИДОНА: Прво, краљица се званично ословљава са госпо, или господарице. Друго, прилази јој се до пет корака од степеништа. Затим се пред краљицом наклониш и спустиш на десно колено. Али пре свега тога се затражи пријем, и ако га добијеш, улазиш у пратњи два стражара. Званично.

ЕНЕЈА: *(Сруши се у столицу)*
Извини, нисам мислио тако.

ДИДОНА: Како си мислио?

ЕНЕЈА: Као прво, хтео сам да разговарам о будућности.

ДИДОНА: Чијој?

ЕНЕЈА: Нашој.

ДИДОНА: Је л' ти то мене просиш?

ЕНЕЈА: *(Затичен)*
Овај... у ствари, не. Ти не можеш бити моја жена.

ДИДОНА: Више ме не волиш?

ЕНЕЈА: Ти си краљица. Немаш право избора. Удаћеш се за краља а ја... ја нећу да те опслужујем у тренуцима доколице, као онај, како се зваше, крупни, риђи...

- ДИДОНА: *(Ослоњена на доручја ѿресѿола диже се и корак ѿ корак силази низ сѿейенишиѿе. Сваки корак ѿраши ѿешка звека накиѿа)*
Ружно говориш. Ја теби никад такве речи нисам изустила. Превише си себи дозволио, Енеја.
- ЕНЕЈА: Опрости, нисам мислио тако.
- ДИДОНА: Шта је с тобом данас?
- ЕНЕЈА: Нисам мислио...
- ДИДОНА: Енеја! Кажи шта хоћеш!
- ЕНЕЈА: Говорио сам о твојој удаји. Пошто, као краљица, мораш да се удаш за краља, а ја сам нико и ништа, бескућник, уљез...
- ДИДОНА: *(Прекида га несѿрѿљивим ѿкреѿом руке)*
Не морам. Ја сам основала овај град, па ја и доносим законе. Удаћу се за кога ја хоћу. А већ престолонаследник тешко да ће моћи да бира.
(Смејули се)
Имаш ли још нешто да ми кажеш?
- ЕНЕЈА: Сећаш ли се шта си ми обећала?
- ДИДОНА: Обећала сам ти много тога. На шта мислиш?
- ЕНЕЈА: *(Тихо, обореноѿ ѿоѿледа)*
На брод.
- ДИДОНА: Молим?!
- ЕНЕЈА: Брод, веслаче, и намирнице, и
(Показује руком)
у супротном правцу од Картагине. И, наравно, Грчке.
(Пауза)
- ДИДОНА: Озбиљан си?
- ЕНЕЈА: Никад озбиљнији.
- ДИДОНА: Лажеш.
- ЕНЕЈА: Не.
- ДИДОНА: Да ли ти је неко претио, или те на било који начин уцењивао?
- ЕНЕЈА: Не.
- ДИДОНА: Јер ниси могао променити мишљење од јутрос до сад.
(Енеја ћуѿи)
Осим ако се ниси заљубио за ово мало времена?

ЕНЕЈА: (Жестико)
То не!

ДИДОНА: Шта ће ти онда брод?

ЕНЕЈА: Хоћу и ја свој град. Што би га имала само ти?

ДИДОНА: (Засмеје се)

Па имаш га. Владаш са мном заједно. Код куће си.

Енеја, независно од своје воље, њрилази јој сасвим близу. Обзрли је око струка и њривуче себи. На врашима се указује Арес, у црном оклоју, са црном кацигом и црном њерјаницом. Преши њрсјом. Окреће се и нечујно излази.

ЕНЕЈА: (Гошово одзурне Дидону и хваша се за наслон стјолице)
Ко је ушао малопре?

ДИДОНА: Нико.

ЕНЕЈА: Ниси га видела?

ДИДОНА: Ама кога?

ЕНЕЈА: Морам да идем. Ти имаш своје краљевство, своју земљу, свој живот; ја немам ништа. Ово није мој дом. Али, жив сам, и хоћу да такав и останем. Морам да се побринем за своју будућност.

ДИДОНА: Какву будућност?! Па ти је имаш само са мном.

ЕНЕЈА: Не, не, не, дај ми брод, како си рекла, па да се растанемо у миру.

ДИДОНА: (Прилази му сасвим близу и хваша га за лактјове)
Енеја, ти и ја се никада нећемо растати, то и сам знаш. Ако се то једном деси, никако неће бити у миру.

ЕНЕЈА: (Као да је није чуо, са обновљеном енерџијом)
Да, и замисли, када се ја скрасим, оженим и добијем децу! И ти ћеш се удати и родићеш децу. Остаћемо добри пријатељи, увек ћемо бити у вези, у преписци, хоћу да кажем, и ти ћеш мени слати маслине и вино а ја теби... не знам још, овај, шта ће тамо да успева и чега ће све бити. И да се сад, овде, договоримо да се за десет година поново сретнемо, краљица и краљ, с породицама! Да причамо о својој лудој младости, док нам се деца играју у хладу маслина! Важи?

Пружа јој руку. Дидона је њрихваша, с комично глумљеним одушевљењем. Енеја је одједном њовуче за руку њрема себи, и гошово је целу њокрије загрљајем. Она га снажно обзрли. Осјају стјојени. Дуз и нежан њољубац. Дидона наглим њокрешом зарије колена Енеји

међу ноже. Он њадне, ѡресамићен, без жласа. Дидона жа ѡрекораѓи и крене ѡрема ѡрону.

ДИДОНА: Научи боље да лажеш. Требаће ти кад постанеш краљ.

ЕНЕЈА: *(Кроз зубе)*
Кучко.

ДИДОНА: Не дам ти брод. Ваљда ти је јасно да га ни сам не желиш. И не пренемажи се ту, устај, није ти ништа. Научи и да трпиш, и то ће ти затребати.

Енеја се и даље ѡревија на ѡоду. Улази служа.

СЛУГА: Госпо, грчко посланство.

ДИДОНА: Сад мораш да идеш.
(Слузи)
Зови ми Јоела.

Служа се ѡвлачи. Енеја се ѡешико ѡодиже и ѡѡхрама ѡреко дворане. На враѡима се среѡине с Јоелом. Наклоне се један дружѡме. Одмах за Јоелом уѡрчава Бела.

БЕЛА: *(Разижрано)*
Дидона, шта је Енеји? Јесте се свађали? Хајде да се прошетамо по врту па да ми испричаш!

ДИДОНА: Касније, Бела.

БЕЛА: *(Виче и удара ножом о ѡод)*
Увек касније! Стално касније! Никад немаш времена за мене! Боље да си ме оставила код куће!

ДИДОНА: Бела, умири се, имам хитна посла, шетаћемо касније, обећавам ти.

БЕЛА: Слагаћеш ме.

ЈОЕЛ: Учини како ти је речено.

Бела излази без речи.

ДИДОНА: Грци су ту. Агамемнон, или неки од његових племића. Шта ћемо?

ЈОЕЛ: Оно што је требало пре месец дана. Да их отпратиш.

ДИДОНА: Они су само изговор.

ЈОЕЛ: Знам. Као и Хелена за Троју. Мада, Грци су сад врррло ослабљени, и нисам сигуран да још један напад не би изазвао побуну у војсци. То је последње што им треба. Они хоће кући.

- ДИДОНА: Агамемнону је свеједно, а он се пита. Али, шта ћемо сада.
- ЈОЕЛ: Што и прошли пут. Угости их, попричај с њима, обдари их, склопи неки уговорчић, не кошта те ништа, а питање је и колико ће их стићи живих до Грчке.
- ДИДОНА: Дадада, али сад су овде.
- ЈОЕЛ: Сад ти неће ништа. А ни ти не показуј да их се плашиш. Немаш чега. Шта ти је одједном?
- ДИДОНА: *(Гласом који дрхти)*
Молим те, изађи пред њих и задржи их мало. Причај им шта год хоћеш, то бар знаш.
- ЈОЕЛ: Хоћу, госпо моја.
(Наклони се и изађе. Дидона брише очи дрхтавим рукама. За себе)
Шта мора да се деси, десиће се сад.

Исијје чашу вина, сажваће ѓранцицу меније која лежи на сивоу и усине се на ѓресиво. Јоел уводи Агамемнона и још неке ѓрчке званичнике.

- ДИДОНА: Част ми је, господо, да се поново сретнемо.
- АГАМЕМНОН: И мени још већа.
(Наклони се)
- ДИДОНА: Нисам очекивала да се, на моју радост, тако брзо поново сретнемо. Мислила сам да пловите према Грчкој, верним супругама и деци.
- АГАМЕМНОН: *(Трзне се)*
Куд смо чекали десет година, можемо и један месец. Зауоставили смо се на једном острву, да се мало одморимо.
- ДИДОНА: Господо, ја сам запањена! Зашто се нисте пре месец дана одморили у мом двору? Или ме сматрате недостојном да вас угостим?
- АГАМЕМНОН: Не, не, краљице, нема никог чији бих гост био радије но твој, али, видиш, чули смо да је једна група Тројанаца која се спасла основала колонију на том острву, па смо кренули да извидимо.

Док се овај разговор води, Дидона силази и води Агамемнона, Јоела, и ѓраићњу ѓрема сивоу на коме чека храна и шиће. Трон је сад у мраку и сцена ѓредсѓавља краљевску ѓрѓезарију.

- ДИДОНА: Дозволи ми да те упитам, зашто ти је тако стало да их нема?
- АГАМЕМНОН: Они су жилава раса, опстају свуда, и битно је да их искоровимо једном за свагда. На сред пута су се наместили, држали право на пут, зачини, свила, све њихово! Е, па не може! Морао је неко да стане њиховој самовољи на пут, а срећа што је то била управо једна демократска сила, као ми.
- ДИДОНА: То сви мисле, али, ако их је преостала и шачица на неком острвцету, каква ти штета од њих?
- АГАМЕМНОН: Мисли ли ико на децу?! На наследнике?! Зар они поново да се муче? Не, Троје има да нема једном за свагда!
- ДИДОНА: Свакако, свакоако. Хвала ти на мудрим речима и саветима, о Агамемноне Велики!
- АГАМЕМНОН: Ти увек препознаш мудрост. То је велик и редак дар богова. Тебе су вишеструко обдарили, као моју покојну кћи. Него, госпо, дозвољаваш ли да се користим твојом великодушном понудом?
- ДИДОНА: На шта мисли твоје величанство?
- АГАМЕМНОН: Да се код тебе одморимо три дана.
- ДИДОНА: (*Сйушїїа чашу на сїю и једном шаком љрекрива друґу*)
Подразумева се.
(*Очима даје знак Јоелу*)
- ЈОЕЛ: Извините ме, господо.
(*Излази*)
- ДИДОНА: Драгоцен човек.
- АГАМЕМНОН: Драгоцен владар драгоценог града заслужује таквог.
- ДИДОНА: (*Одмахне руком, уз смех*)
Ласкаш ми, господару.
- АГАМЕМНОН: Сушта истина, Хелија ми! Каква штета би била да вас, сачували богови, неко нападне.
- ДИДОНА: Била би, наравно; али ћемо се потрудити да до тога не дође.

АГАМЕМНОН: Мудро. Боље спречити него ратовати. Мада, треба бити опрезан. На сред сте пута, и ко зна ко се све смуца овуда. Ко зна колико је очајника који су све изгубили спремно на разарање, па по цену сопственог живота?

ДИДОНА: *(Ошћије зупљај вина и усћаје)*
 Да, само је очајник сасвим слободан; онај који више нема шта да изгуби. Онај без суштине. Ми-спим да знаш о чему говорим.
(Јоел се појављује на враћима, шаман да чује последње две рећлике и одмахне главом на Дидонину последњу рећлику. Агамемнон се шрћне, али усћаје за Дидоном)
 Али ти си, краљу, уморан, а ми се дали у велике филозофске расправе. Ево и Јоела, дакле, одаје су ти спремне.

АГАМЕМНОН: Било ми је драго. Знаш, госпо, тамо под Тројом сам скоро подивљао, са оним будалама нисам могао ни једну једину људску реч да изменим.

ДИДОНА: Рат је, краљу, ником није до учених разговора. Али, сад је најважније да се лепо одмориш. Јоел ће те отпратити. Видећемо се на вечери.
(Јоел одлази са Агамемноном. Дидона седа и шљесне шакама. Улази слуга)
 Позови ми команданта страже.
(Слуга излази и гошћиво одмах се враћа са Арвеном)
 Ту си? Чекај ме вечерас испред мојих одаја.

Арвен усћукне, једну шаку шринесе усћима, као да шрићушује крик, а друћу гошћиво исћовремено срцу, али се брзо сабере.

АРВЕН: *(Уз краћак наклон)*
 Разумем, госпо.

Окреће се налево крућ и излази. Одмах после њећа улази Јоел.

ДИДОНА: Све си обезбедио?

ЈОЕЛ: Јесам, краљнице.

ДИДОНА: Поставио стражу испред Агамемнонових одаја?

ЈОЕЛ: И испред Агамемнонових прозора.

ДИДОНА: Грчки бродови?

ЈОЕЛ: Под сталном присмотром.

- ДИДОНА: А.... они?
ЈОЕЛ: *(Шайаџом)*
У тајној одаји, иза зида. Не брини, обезбеђени су сви. И твоја сестра.
- ДИДОНА: Шта стално имаш против ње?
ЈОЕЛ: Хоће твој престо.
ДИДОНА: Не засмејавај ме, Јоеле.
ЈОЕЛ: Под хитно је удаљи. Удај је и пошаљи што даље, иначе смо на триста јада од ње.
- ДИДОНА: Јоеле, можемо ли сад да завршимо с тим?
ЈОЕЛ: Опасна је, властољубива, и издаја јој није страна.
ДИДОНА: Сад је доста! Никада ти ништа нисам наредила, а сада ти наређујем: према мојој сестри владаћеш се као према принцези краљевске куће Картагине! То што није довољно лепа ни интелигентна није разлог да је мрзиш! Молим те, схвати то озбиљно!
- ЈОЕЛ: Ти си рекла.
(Излази)

Затимљење.

ДЕВЕТА СЦЕНА

Соба у којој су кревети и столице. У дну собе се виде врати. Светло пада тако да се добије утисак веома брзине историје. На сцени су Енеја и Анхис. Енеја шета горе доле укришених прстију.

ЕНЕЈА: Шта ћемо сад?

АНХИС: Не бој се, све ће бити добро.

ЕНЕЈА: Црно ми добро кад је онај лудак пред вратима, а ти и ја овде ко у тамници.

АНХИС: Исправи ме ако грешим, али, нисмо ли се извукли и из горег?

ЕНЕЈА: *(Затисне уши)*
Ћути! Не о томе!

АНХИС: Није ни место ни време да хистеришеш. Чувај снагу. Онај ће отићи врло брзо и ми ћемо на слободу.

ЕНЕЈА: *(Седа на кревет)*
Да. Али без ње. Није ми поверовала и добио сам ногу у...
(Показује прстом, али се сећи да Анхис не може да види)
знаш где.

АНХИС: *(Насмеје се)*
Јевтино си прошао. Ја сам добио муњу у очи.

ЕНЕЈА: Тата, стално ми обећаваш ту причу. Шта се то десило?

АНХИС: После. Имаћемо времена на броду. А што ти не би мало покушао да заспиш?

ЕНЕЈА: Сад да спавам?!

АНХИС: Да спаваш. Лези ту.
(Нежно положи Енеју на кревет и покрије га својим оџрџачем)
Тако. Затвори очи и заспаћеш.
(Енеја се склупча поспанце, леђима окренути публици. Анхис мрмља нешто што је најола брза а најола речивије. Престраје кад чује равномерно дисање, прошајуће)
Хвала Ти што си му послала сан.

Чује се звук кључа у брави. Бешумно улази Дидона, и седа на столицу. Анхис ставља прст на уста, показујући Енеју.

АНХИС: Госпо, зашто нас не пустиш кући?

- ДИДОНА: (*Трѣне се*)
Како си ме познао?
- АНХИС: Ако сам слеп, нисам глув, нити глуп. Него, одговори ми: зашто нас не пустиш?
- ДИДОНА: Ово је слободна земља, и ви се слободни да идете ако хоћете. Али твој син неће.
- АНХИС: Тражио ти је обећани брод и ниси му га дала.
- ДИДОНА: Дала бих му га да ми је рекао да хоће да иде. Али, језик му је говорио једно, а руке и усне друго.
- АНХИС: Ти си мудра, зато ме чуди да ти одмах није било јасно да још увек није начисто с тим шта хоће. Нити је увек при чистој свести.
- ДИДОНА: Када је дошао да ми тражи брод, био је врло прибран.
- АНХИС: Госпо, немој ме терати да кажем оно што нећу.
- ДИДОНА: Ипак реци.
- АНХИС: Он је луд за тобом.
- ДИДОНА: Ништа ново.
- АНХИС: Неће да иде и све нас угрожава.
- ДИДОНА: (*После дуге паузе*)
Чекам завршницу.
- АНХИС: Жртвуј се за нас.
- ДИДОНА: Како сви олако изговарају ту реч! Да се жртвујем? Који пут? Хоће ли се неко жртвовати за мене?
- Дуга пауза.*
- АНХИС: Лепота је ужасна ствар, хладна, одбојна и застрашујућа. Ником добра није донела. Неће ни нама.
- ДИДОНА: Мудро, само, опрости, твој син није лепотан.
- АНХИС: Говорим о теби.
- ДИДОНА: Али, ти си...
- АНХИС: ... слеп. То ништа не значи. Зашто би иначе покривала лице? Кћери, слушај ме сад: пусти нас. Ово дете (*Положи руку на Енејин хроми кук*) много је препатило. Он нема никог осим мене. Нас двојица смо сами на свету, разумеш ли ме! Немамо где! Колико год Ахајаца да је изгинуло, колико год онај лудак доле да пати, он има кућу! Има где да се врати! Ми немамо.

ДИДОНА: Па ја вам нудим уточиште и дом.

АНХИС: Овакво? Тамницу?

ДИДОНА: То је привремено. Онај неће седети вечно.

АНХИС: То не знамо. Ни он сам не зна шта је у стању да уради. Знаш причу о његовој кћери коју је волео више од свега на свету а приморали су га да је жртвује?

ДИДОНА: Да.

АНХИС: Исто је и са мном. Мени је он
(Поново њоложи руку на уснуло̄ Енеју)
све на свету. Ја сам га подигао. Ја сам му био све. Сад је он мени.

ДИДОНА: Шта је с његовом мајком?

АНХИС: До тебе је, мислим, допрла прича о томе ко му је мајка?

ДИДОНА: Јесте.

АНХИС: То биће које ме је усрећило, било је божанско. У то сам сигуран. И од свих је одабрала баш мене. Рекла је само, да морам да ћутим. И ја сам поштовао њену жељу; неко време. А онда сам морао да се похвалим с ким сам био. Истог тренутка нешто ми је спржило очи. Је л' знаш како је слепом човеку да подиже сам дете? Али, он ми је њен дар, њена утеха после освете. Пусти нас, молим те!

ДИДОНА: Али како?

АНХИС: Избаци га напоље. Реци му да је готово. Реци му да га не желиш више, реци шта хоћеш... или мене предај а њега пусти.

(Дидона њлаче без ѓласа)

Смилуј му се.

ДИДОНА: (Усѓаје)

Добро. Сутра, ноћу, испловљавате. Збогом, Анхисе.

Излази брзим кораком. Заѓамњење. Тихо, ѓа све јаче, Casta Diva. Анхисово и Енејино склониште се не види, а ѓресѓона дворана Карѓаѓине јако је освейљена. За сѓолом седи Бела и неѓѓо брзо ѓише ѓри свейлосѓи свеће. Толико је задубљена да не ѓрѓмећује Дидону која јој ѓрилази с леђа. Зѓраби је за руку којом ѓише. Бела се изнаѓађено окреће и укочи се. Почѓње ѓейовезано да брбља.

БЕЛА: Дидона, сестрице, рекла си да ћеш на дуже... ја сам, ето, мало...

ДИДОНА: *(Не слушајући, чииа)*

“Луда је и све ће нас упропастити. Сакрива два одбегла Тројанца, с једним од њих, млађим, у љубавној је вези. Ако можете, дођите с делом војске да нам помогнете. Можемо да је прогласимо неурачунљивом и неспособном да влада. Ако ни то не успе, онда, мада невољно, пристала бих да је уклонимо, наравно, уколико вам то више одговара. Мислим да више ни победници нису опасност. Обавештена сам из својих извора да се у Микени спрема државни удар. Било како било, Агамемнон се сад налази у Картагини и наши животи су на коцки. Ако нам помогнете, видећете да умем да будем захвална, а кад постанем краљица, будите сигурни да ћу вам се краљевски и одужити”... и тако даље.

(Гужва њајир и загледа се Бели у лице)

Не, ништа. Ни сажаљење, ни туга, ни самилост...

(Саљаје њајир на свећи)

Бићеш добра краљица и живећеш сто година. Не бој се, нећу ти ништа. Само да те научим нешто: не обећавај олако захвалност, и не тражи војну помоћ од јаче државе.

БЕЛА: Ниси разумела...

ДИДОНА: Не бој се, кажем ти. Само буди ноћас са мном у луци да испратимо госте. Желим да све буде по протоколу, и хоћу да се појавиш у краљевској одори Картагине.

(Хвајиа Бели за браду и њодиже њено лице, загледавши јој се у очи)

Не, ти ме нећеш сањати. Такви не сањају. Дакле, спреми се за вечерас. И позови ми Арвена.

(Бела хоће нешто да каже, али Дидона њодиже дланове испред себе, држећи је на одстојању)

Само иди.

Бела одлази. Дидона седа, загледа у нешто што само она види; у позадини се чује Casta Diva, нагло ѡрекинућа уласком Арвена.

АРВЕН: Наредила си да дођем, госпо.

ДИДОНА: Тихо и најбрже што можеш припреми мали и брзи брод, храну за месец дана и најбоље веслаче. Обавести ме кад све буде готово. И позови Јоела.

Арвен се наклони, окрена налево круж и оде. Врло брзо зајим, улази Јоел.

ЈОЕЛ: Звала си?

ДИДОНА: Да. Наши гости ноћас одлазе. Желим да будеш на броду с њима.

ЈОЕЛ: Не!

ДИДОНА: Рекао си да ми дугујеш живот, и да он сад припада мени. Е, па, ја хоћу да одеш с њима.

ЈОЕЛ: Госпо, не чини то.

ДИДОНА: Нећеш да идеш? Не терај ме да ти опет наређујем!

ЈОЕЛ: Не чини то што си наумила.

ДИДОНА: Не разумем те.

ЈОЕЛ: Разумеш ти мене. Овај свет ће опустети ако то учиниш.

ДИДОНА: *(Тресне шаком по доручју ѿрона)*
Доста! Почни да слажеш своје ствари. Дођи овамо.
(Јоел ѿрилази. Дидона скида један од мањих ѿрсѿенова)
Узми ово, неугледан је, али је овај мали, провидни камичак од непроцењиве вредности.

ЈОЕЛ: Немој, краљице моја...

ДИДОНА: *(Пословно)*
Никад човек не зна шта може да га снађе. Брини о Енеји као што си бринуо о мени.

ЈОЕЛ: Нико не може на твоје место, и ти то знаш.
(Наклони се, ѿљуби ѿрсѿен и одлази. Дидона неѿомична)

Затјамњење.

ДЕСЕТА СЦЕНА

Енејина и Анхисова собица. После уговореног знака, улази Арвен.

АРВЕН: Испловљавате ноћас. У луци вас чека мали брод. Припрема се гозба за Грке и до вечерас ће бити пијани као звери. Стога не брините.

ЕНЕЈА: *(Усџане. Узнемирено шетња)*
Тако брзо? Па рекла је, три дана.

АРВЕН: За три дана много тога може да се деси.

АНХИС: Идем да сложим ствари.
(Пијајући изађе на мања вратица)

ЕНЕЈА: Јадни татица, како зна када треба да изађе!

АРВЕН: *(Седа крај Енеје)*
Немој ићи, господару.

ЕНЕЈА: Па управо си дошао и наредио да се спакујемо!

АРВЕН: Синоћ је господарица плакала. Плаче због тебе.

ЕНЕЈА: *(Гледа га. После џаузе)*
Откуд ти знаш?

АРВЕН: *(Усџрави се)*
Погледај ме. Виши сам од тебе, и јачи, и лепши од тебе, и отменијег држања и лика. Сувише си био горд да гледаш обичног стражара. Ти си Афродитин син; ја сам мало нижег порекла, само сам престононаследник...

ЕНЕЈА: Чега? Колибе?

АРВЕН: Једног краљевства са севера. Није као Троја, нити Микена, нема маслина ни грожђа, али је краљевина. И има ствари за које ниси ни чуо. Није то сад битно. А ја сам прворођени принц.

ЕНЕЈА: А сад си стражар.

АРВЕН: А сад сам стражар.

ЕНЕЈА: Извини, принче, је л' умеш ти да говориш или само понављаш последње речи?

АРВЕН: Хоћеш причу? Ево. Дакле, пре десетак година, отац ме посла у Лидију...

ЕНЕЈА: Шта ћеш тамо?

- АРВЕН: Давно беше, више се и не сећам. Тамошњи краљ имао је сина и две кћери. Старија је била удата и живела с мужем на очевом двору.
- ЕНЕЈА: Зар није отишла с мужем?
- АРВЕН: Краљ ју је обожавао, и услов за младожењу је био да остане на лидијском двору. Како је младожења обожавао краљеву кћер, пристао је. А Дидона, јер она то беше, обожавала је мужа.
- ЕНЕЈА: Дидона Гркиња?
- АРВЕН: Да, и не прекидај ме више, немамо много времена. Дакле, и брат ју је обожавао.
- ЕНЕЈА: Савршена породица! Сви се обожавају. За пример.
- АРВЕН: Па и није баш. Отац и брат су је заиста обожавали, али, како да кажем, не баш како треба. Не како се воли кћер и сестра. Него мало другачије. И тако, једног дана муж јој је освануо мртав. Сви су знали ко је то учинио. *(Енеја седа поодвијених ногу на кревети, и њребацује оџријач њреко рамена, као да му је одједном хладно)* И ја сам се следио кад сам видео. Она се спремила и побегла главом без обзира. Повела је млађу сестру, коју нико није обожавао, а, уосталом, видео си је, прилично је беспомоћна. За мене није било избора, и пошао сам за њом. Дошла је овде, и преклињала за парче земље, само да је што даље од Лидије. Дали су јој, али, онолико колико захвата једна бивоља кожа. А она, мудрица, дала је да се кожа исече на танке траке и њоме омеђила град. Лично сам је секао.
- ЕНЕЈА: *(Смеје се и врти главом)*
Моја Дидона!
(Сејти се, смрачи и уздахне)
- АРВЕН: Остало знаш.
- ЕНЕЈА: И зато крије лице?
- АРВЕН: Да. Рекла је, више нико неће страдати због њега.
- ЕНЕЈА: Стварно, како изгледа?
- АРВЕН: Не знам. Виђао сам је само издалека. А и разговарао сам само са она два чудовишта. Она чак и не зна ко сам. Није ме ни примећивала. Очи су јој биле упрте у мужа. Као и његове у њу. Али се сећам како је била срећна; како су јој очи блистале. А сад исто видим када је поред тебе.
- ЕНЕЈА: А ипак те је позвала ноћас.

- АРВЕН: Јеси ли ти глуп, или се само претвараш? Узела ме као роба, као ствар, плачући све време и понављајући твоје име.
- ЕНЕЈА: И ти на то пристајеш?
- АРВЕН: Пристајем на све, само да ме дотакне. Не иди, господару. *(Неочекивано, с њуно њошићовања, њољуби Енеји руку, који је одмах њрѓне, уљлашен)*
Преклињем те.
- ЕНЕЈА: *(Усћаје и хода ѓоре-доле)*
Морам.
- АРВЕН: Остани, молим те. Ја сам јој играчка, ствар, ни сам не знам шта. А ти си јој вратио сјај у очи. Не знам зашто, у ствари, знам. Мајка ти је Афродита.
- ЕНЕЈА: Можда.
- АРВЕН: Сигурно. Кажу, да ти је отац ослепео због тога.
- ЕНЕЈА: Мени прети нешто још горе.
- АРВЕН: Смрт?
(Енеја зајисне уши, зажмури, задрхћи. Арвен насћавља)
Па умри. Шта ће ти живот? Шта ћеш да радиш? Оснујеш царство? И онда?
- ЕНЕЈА: *(Смиреније)*
Морам, рекао сам ти.
- АРВЕН: Онда је готово. Живот ће ти бити празан и дууууууг. И сваки тренутак ћеш гледати своје царство, и своју жену, поносну што си баш њу изабрао, и децу коју ти је родила, и сећаћеш се ње. Ух, туу-га. Жао ми те је.
(Усћаје, сћрема се да крене)
- ЕНЕЈА: Али ја немам куда!
- АРВЕН: О, имаш, имаш.
- ЕНЕЈА: Слушај сад ти мене, мудри Арвене, сине не знам којег краља. Ти можеш да се вратиш кад год хоћеш.
- АРВЕН: Не. За мене је све одсечено.
- ЕНЕЈА: Имаш дом. Имаш родитеље.
- АРВЕН: Као да их немам.
- ЕНЕЈА: *(Сажаливо)*
И шта, ако би се појавио, истерали би те?
(Пошћо не добија одѓвор, насћавља)
Отац не може да одбаци дете, запамти.
- АРВЕН: Не знаш ти мог оца.

- ЕНЕЈА: Можда ти одвали шамарчину, не знам. Можда чак нареди да те затворе. Али, као што сам жив, знам да би дошао за непун сат да ти љуби руке и лице и плаче и нареди да те обуку у свилу.
(*Арвен ћуши*)
Је ли?
(*Арвен ћуши*)
А ја немам где. Видео сам см... видео сам...
(*Чини најор да њроговори*)
... кад су дошли, и кад више ничег није било. И никог. И кога сам волео, и кога нисам, и кога нисам ни знао. Ја сам изнео оног слепог несрећника! А мене нема ко да изнесе! Нема ко да ме спасе! Пољубио бих руку која ме ударила, само да имам где да се вратим! Разумеш ли ме? Немамо никог!
- АРВЕН: Имаш!
- ЕНЕЈА: Дидону? Чудесну, мудру краљицу? Имам. И она има мене. И што се тога тиче, више ми се никада неће десити, и све жене после ње биће незанимљиве и тупе. А шта ћемо са оним лудаком, што је поставио бродове у бојни положај? А?
- АРВЕН: (*Тихо*)
Бранићемо се.
- ЕНЕЈА: И онда ни овде више никог неће бити. Хвала, није ми до тога. Када се извучеш из пакла, не иде ти се назад. Хоћу да живим. Слеп, глув, нем, сиромашан, одузет, само да живим, да живим што дуже.
(*Тихо*)
А... Дидона?
- АРВЕН: Шта с Дидоном?
- ЕНЕЈА: Гледао би како је баца својој војсци, својим лудацима као и он што је, како јој кидају одећу, отимају се о њено злато, а њу...
- АРВЕН: Неееее!
(*Зайишне уши*)
- ЕНЕЈА: Видиш.
- АРВЕН: Убићу се пре тога.
- ЕНЕЈА: Велика мудрост. Али шта ће бити с њом? Ти знаш шта се ради с женским робљем.

АРВЕН: *(Тихо)*
Знам.

ЕНЕЈА: Дакле, ја сам вам једини спас. Ако одем.

АРВЕН: Њој не.

ЕНЕЈА: Заборавиће ме. Ко сам ја за њу?

АРВЕН: Да, то сам се и ја често питао. Али, син си богиње, и можеш шта хоћеш. Мислим, кад мама погледа на тебе, а погледала је. Али, Дидона то не зна. Заљубила се у тебе, здепастиг и хромог, и нећеш је спасти ако одеш.

ЕНЕЈА: Краљица има дужност.

АРВЕН: Овде су уплетене више силе, и нема више дужности. Постојиш само ти.

Неочекивано наглим покретом Енеја задрли Арвена и подигне његово погнуто лице.

ЕНЕЈА: Немам куда, брате, схваташ ли ме? Не, узалуд причам, не разумеш. Ја ћу патити, богови знају колико, али морам да одем. Ти припази на њу. Утеши је.

АРВЕН: *(Оштрже се из Енејиног задрљаја)*
ЈА да је тешим! Није ти то нека сељанчица! Говориш о краљици Дидони! Подигла је ово ни из чега! Тебе је изабрала! Нема тебе – нема ни ње! То сви разумеју осим тебе!

ЕНЕЈА: Је л' ти њу нећеш?

АРВЕН: Богови су ми сведоци да сам спреман на све због ње. Уосталом гледао си ме. Алкохол ми се гади, али се напијем да би наредила да ме бичују. Понекад се сажали и нареди да је чекам. Ја је желим је живу и срећну, и онда ми има смисла што сам стражар, а не краљ.

ЕНЕЈА: Имаш куда да одеш и да исплачеш свој бол. Можеш да се напијеш и да певаш о њој. Све ће твој тата-краљ да ти да. А ја немам ништа. И не дали ти богови да видиш како у једној ноћи све ишчезава. Дидону волим као живот, а хоћу да живим. И сад ми се пружио прилика. Устани и помози ми.

Арвен устаје и Енеја се ослања на њега, њешико диже и оштрама, држећи се за кук. Арвен гледа за њим.

АРВЕН: Готово је. Клетва је на теби. Сам си је бацио.
Замрачење.

 ЈЕДНАНАЕСТА СЦЕНА

Мрак, звецкање које се појачава с кораџима. На сцену улази Рајсојкиња. Јак сној свећлостји на њу, док је осјашајак сцене у мраку.

РАПСОТКИЊА: Врховни најзад успе да двоје растави људи,
Одјекну Олимп и Хад, и море од смеха слатког.
Само још двоје богова грле се, љубе и воле
Али и то ће бити, како изгледа, за кратко.

Излази са сцене. Гаси се рефлектор и сцена се постојено осветљава. Олимп. На сцени Афродитија и Арес у шесном загрљају. Не пуштајући једно друго, седају на постојенишће.

АРЕС: Знаш ли да сам се потпуно измирио са оцем?

АФРОДИТА: Приметила сам.

АРЕС: И не само то, него ми је дао и царство које ће трајати хиљаду година и покорити цео свет.

АФРОДИТА: Како ти је дао нешто чега још нема?

АРЕС: *(Обореног погледа повлачи прст по Афродитиному длану)*
Рекао ми је, да је Енеју судбина одабрала да оснује то царство, и да ће то бити нова Троја. И одлази да то учини.

АФРОДИТА: Шта?!

АРЕС: Кажем, вечерас крећу он и отац.

АФРОДИТА: А Дидона?

АРЕС: Остаје у Картагини. Није ти баш храбар син. Прво није хтео да иде због ње, а онда сам му мало припретио. Одмах се предомислио и оставио ону коју воли највише на свету. Ја тебе низашта не бих изгубио.

АФРОДИТА: Управо јеси.

Ушисне Аресу жесћок пољубац и оштрне се од њега. У шом пренућку зачује се смех, и појављује се на сцени Зевс, вукући за руку ружног Афродитиног мужа Хефесиа.

ЗЕВС: Па, како смо се договорили, мој клипан мени, а теби твој муж

АРЕС: Али, тата...

- ЗЕВС: Ђут' док ти нисам развалио шамарчину! А ти кући!
- АФРОДИТА: Подмукли створе...
- ЗЕВС: Реч је реч.
- АФРОДИТА: Па зашто ниси одржао своју?
- АРЕС: Какву реч?
- ЗЕВС: Био си предмет опкладе између мене и ње – ако се Енеја и Дидона заљубе једно у друго – нећу вас дирати. Али теби је било прече царство?
- АРЕС: Зашто ми ниси рекао?!?
- Зевс се смеје.*
- ЗЕВС: Дакле, ти да часно удате оставиш на миру, а ти да се вратиш мужу.
- ХЕФЕСТ: Хајде, ја знам да нисам леп, али те волим и оба-сућу те златом, видећеш да ћеш се на крају навикнути на мене...

Афродитиа нејомична. Ситоји и зледа према Аресу, коза одвлачи Зевс. Пољуби врхове прсију и покаже их Аресу. Он илаче док га ошац одвлачи са сцене. Афродитиа иде за мужем, у супротном правцу, зледајући унаптраг према Аресу, док је Хефест вуче за руку брбљајући нешто као: „Ја сам добар, нема везе што нисам леи, даћу ти огрлице и прсијење“, шид, шид. Сцена остиаје празна.

Мрак.

 ДВАНАЕСТА СЦЕНА

На сцени, сасвим лево, Енеја и Анхис на нечему ишћо представља брод. Наспрам њих, на десној сирани је бедем који представља зидине луке. Испред бедема је разлећено бело плаћно, а испред плаћна стоје Арвен, у униформи и са исуканим мачем и Бела у краљевској одори Картиагине. Долази Јоел и укрцава се.

ЕНЕЈА: Шта је ово?

ЈОЕЛ: Краљица вас испраћа. Наредила ми је да пођем с вама.

ЕНЕЈА: Лепо, бићеш од користи.

На бедем иза плаћна устине се Дидона. Светло јој пада с леђа, иако да јој се види силуета. Она подиже мач и као да поздравља Енеју. Затим скида накић са себе и он, уз звекећ, пада пред Белу. Затим вади излу којом придржава хаљину и она склизне. Указују се обриси складног и вишког шела.

ЕНЕЈА: Тата, она је полудела!

АНХИС: Гле како диван одблесак месеца! Увек си волео да гледаш светлост у води!

ЕНЕЈА: Тата, па шта она ово ради?!

Дидона скида вео и вади укосницу па се ковцава коса простије појаса. Ошкрива украс који јој покрива лице. Енеја врисне и покрије шаком устна.

ДИДОНА: (Викне)
Енеја! Видиш ли ме? Сад ме и чуј! Основаћеш државу и дуго-дуго живети! Али моји потомци ће једног дана доћи да униште твоје, и сруше ти царство!

Муње, грмљавина и при светлости види се Дидона како подиже мач. Мрак, из кога се чује Енејин крик. Када се позорница осветли, види се Енеја који се пресе од плача, Анхис који га држи у загрљају и Јоел који је пребацио шал преко главе, клашти се напред назад и нешто мрмља.

ЕНЕЈА: (Јецјаући)
Шта си то урадила себи? Што да ја видим? Боже, још једна... предамном... мајко...

АНХИС: Ти си жив, сине, жив си, и живећеш...

Последице замрачење. Мрак и на бреду, на сцени само Бела, сада раслићене косе под велом, лица скривена под Дидониним украсом. Не види се никаква разлика.

БЕЛА: Лепо. Арвене, побрини се за оно тамо
                               (Арвен је погледа и изађе. Бела скупила косу под
                               вео и ставља преостали накић)
                               Арвене!
                               (Нема одговора. Бела викне јаче)
                               Арвене!
                               (Без одговора)
                               И овај се, изгледа, убио. Ништа онда.

Из мрака искрсава Агамемно.

АГАМЕМНОН: Не спаваш, госпо?

БЕЛА: Не, а ни ти, како видим. Да прошетамо, да ти
                               покажем врт? Вече је прекрасно!

АГАМЕМНОН: Дивно, и да наставимо разговор...

Неслају у мраку. Запамћење до појачаног мрака. Звекот и Раискиња.

РАПСОТКИЊА: И жртве падоше на олтар љубави и новоме Граду.
                               Једни изабраше да живе, док други сад су у Хаду.
                               А ви сад гледате причу у којој љубав и смрт се
                               боре,
                               Која се заврши лоше, ал' друге ће бити...
                               (Шапаћом)
                               још горе.

Излази. Завеса нагло пада.

КРАЈ